



## Utvalgssak

---

**Utvalg**

Vilt- og innlandsfiskenemnda

**Utvalgssak****Møtedato**

05.10.2021

### Åpning av jakt på hjort i Berg

#### Kommunedirektørens innstilling:

Halden vilt- og innlandsfiskenemnd ber kommunedirektøren sende saken på høring.

Denne saken er utredet etter prinsippet for fullført saksbehandling.

#### Sammendrag av saken

Iht. hjorteviltforskriften § 5 er det kommunen som bestemmer om det skal åpnes for jakt på hjort. I Halden kommune er dette allerede gjort, med en åpning for slik jakt i den sørlige delen av kommunen (Idd). Det er satt minsteareal, og åpnet for jakt i lokal forskrift om adgang til jakt etter elg, hjort og rådyr i Halden kommune. Med økende kunnskap om hjort i den nordlige delen av kommunen (Berg), foreslår kommunedirektøren at en forskriftsendring, som åpner for jakt på hjort i Berg, sendes på høring.

#### Hva aktualiserer saken?

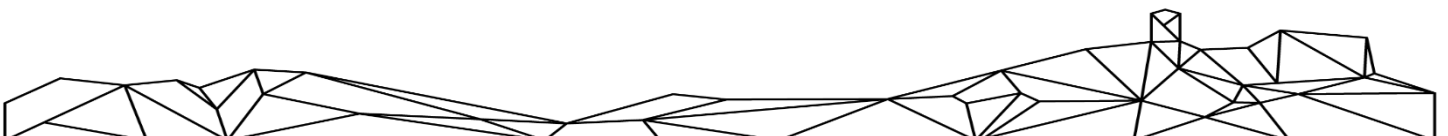
Over flere år er det dokumentert en økende hjortebestand i Halden kommune. Det ble åpnet for hjortejakt på Idd i 2020, gjennom vedtak i kommunestyret, og fastsettelse av minsteareal i lokal forskrift. Etter denne forskriftsfestede åpningen for jakt, har det blir søkt om, og blitt godkjent et eget hjortevald på Idd i juni 2021.

Når vedtak om lokal forskrift (minsteareal) ble vedtatt i 2020, ble det åpnet for jakt på Idd, men ikke i Berg. Begrunnelse var at det måtte skaffes mer kunnskap om hjort i Berg.

#### Regelverk

##### Hjorteviltforskriften § 1 – Formål

*Formålet med denne forskriften er at forvaltningen av hjortevilt ivaretar bestandenes og leveområdenes produktivitet og mangfold. Det skal legges til rette for en lokal og bærekraftig forvaltning med sikte på nærings- og rekreasjonsmessig bruk av hjorteviltressursene. Forvaltningen skal videre sikre bestandsstørrelser som fører til at hjortevilt ikke forårsaker uakseptable skader og ulemper på andre samfunnsinteresser.*



### Hjorteviltforskriften § 3 – Mål for forvaltning av elg, hjort og rådyr

*Kommunen skal vedta mål for utviklingen av bestandene av elg, hjort, og rådyr der det er åpnet for jakt på arten(e). Målene skal blant annet ta hensyn til opplysninger om beitegrunnlag, bestandsutvikling, skader på naturmangfold, jord- og skogbruk og omfanget av viltulykker på veg og bane.*

### Hjorteviltforskriften § 5 – Åpning av jakt på elg, hjort og rådyr

*Kommunen fastsetter forskrift om åpning av jakt på elg, hjort og/eller rådyr i kommunen. Ved avgjørelse om åpning av jakt skal det legges vekt på artens bestandsutvikling i området og en samfunnsmessig helhetsvurdering i samsvar med § 1.*

### Hjorteviltforskriften § 6 – Fastsettelse av minsteareal for elg, hjort og rådyr

*Kommunen fastsetter minsteareal for elg, hjort og/eller rådyr i forskrift. Det kan fastsettes ulike minsteareal for ulike arter og for ulike deler av kommunen. Forslag om endring av minsteareal fremmes innen 15. januar. En eventuell forskriftsendring fastsettes av kommunen innen 15. mars.*

### Naturmangfoldloven § 16 – Høsting av vilt og lakse- og innlandsfisk

*Vedtak om å tillate høsting av vilt treffes med hjemmel i lov 29. mai 1981 nr. 38 om jakt og fangst av vilt (viltloven).*

*Vedtak om å tillate høsting av lakse- og innlandsfisk treffes med hjemmel i lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk m.v. (lakse- og innlandsfiskloven).*

*Høsting kan bare tillates når best tilgjengelig dokumentasjon tilsier at arten produserer et høstingsverdig overskudd.*

*Ved avgjørelsen om å tillate høsting og om fremgangsmåten ved høsting skal det videre legges vekt på artens funksjon i økosystemet og den virkning høstingen kan ha på det biologiske mangfold for øvrig. Det skal også legges vekt på artens betydning for næring eller rekreasjon, høstingstradisjon i vedkommende område og på skade som arten gjør.*

*Tredje og fjerde ledd gjelder ikke ved vedtak om høsting av fremmede organismer.*

### Naturmangfoldloven § 7, jf. §§ 8 – 12 Miljørettsprinsipper

*Prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, herunder når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd, og ved forvaltning av fast eiendom. Vurderingen etter første punktum skal fremgå av beslutningen.*

## **Saksopplysninger og vurdering**

### Kommunal målsetting for forvaltning av hjortevilt

Kommunal målsetting for hjorteviltforvaltning i Halden kommune ble vedtatt 21. januar 2020.

Målsettingen bygger på naturmangfoldloven og viltlovens § 1. Den overordnede kommunale målsettingen er at Halden kommune skal ha en biologisk sunn hjorteviltstamme (elg, hjort og rådyr) som er bærekraftig i forhold til beitetilgang og arts mangfold i naturen og som minimaliserer konflikter med trafikken, jord- og skogbruksnæring, private hager og øvrig friluftsliv. Jakt etter hjortevilt i Halden skal foregå innen rammene av gjeldende lovverk og utøvelsen skal gjennomføres i henhold til viltlovens § 19. Det er satt egne, konkrete mål for hver av artene elg, hjort og rådyr.

Mål for forvaltning av hjort:

- *Halden kommune har som mål å ha en bærekraftig bestand av hjort i kommunen.*
- *Bestanden skal ha en sunn alders og kjønnsfordeling.*

- Bestanden skal likevel holdes så lav at den ikke påfører uakseptable skader for jord- og skogbruk.

#### Vurdering av artens bestandsutvikling, jf. hjorteviltforskriften § 5

Halden kommune har etter hvert fått bedre oversikt over bestandsutviklingen i kommunen, både gjennom henvendelser om beiteskader i landbruket, meldinger om observasjoner og rapportert sett-hjort på innsendte skjema. Samlet sett ser hjortebestanden i Halden ut til å være økende.

Nabokommunene har også bestander av hjort. Aremark kommune har åpnet for jakt på hjort med minsteareal 20 000 daa. Sarpsborg og Rakkestad kommuner har ikke åpnet for jakt på hjort. Det er i tillegg åpnet for jakt på hjort i andre kommuner i Østfold.

Fra Hjorteviltregisteret finner vi statistikk over felte hjort i Østfold. Av totalt 44 felte hjort i 2020, ble det felt 11 i Aremark, 20 i Indre Østfold og 13 i Marker. Antall felte hjort i Østfold fra 2013 – 2020 kan sees i tabellen under. Årlige fellinger lå lenge rundt 8-10, før det økte i 2018.

Tabell 1: Felte hjort i Østfold i perioden 2013-2020

År	Felt kalv	Felt hanndyr r 1 ½ år	Felt hunndyr r 1 ½ år	Felt hanndyr r eldre	Felt hunndyr r eldre	Felt totalt
2013	0	0	0	1	0	1
2014	2	2	1	1	2	8
2015	6	2	1	1	0	10
2016	4	2	0	1	0	7
2017	4	2	0	1	1	8
2018	9	4	1	2	1	17
2019	10	6	1	4	1	22
2020	19	6	5	8	6	44
<b>Totalt</b>	54	24	9	19	11	117

I rapporten *Hjort-Registrering av hjort i Østfold 2020* (Utmarksforvaltningen, rapport 3/2021) er det laget oversikt og kart over observasjoner av hjort. Med referanse til rapportens figurer 4 og 5, er det for Halden kommune sin del, forekomster av hjort vest i Berg og over kommunegrensa til Sarpsborg, og øst i Rokke/Femsjøen. Dette stemmer bra med vårt inntrykk av hvor hjorten har tilhold.

Det finnes data fra merkeprosjekt på hjort (Østhjort, registrert i Dyreportalen, NIBIOs Kilden), som viser at merka hjort er forholdsvis stasjonære. En hjort i Askim holdt seg mellom 1. januar 2021 og 20. mai 2021 innafor et område ca. 2 km i utstrekning. En annen hjort ved Øyern holdt seg innafor et område ca. 6-7 km i utstrekning i samme periode. En tredje hjort ved Søndre Høiland beveget seg derimot over 35 km over perioden 1. februar 21 – 20. mai 21. Vi må derfor anta at hjorten i Halden er forholdsvis stasjonær, men at migrasjon inn og ut av områdene skjer. Det vil naturlig være noe migrasjon av hjort over kommunegrensa til Sarpsborg, Rakkestad og Aremark, inn i Sverige, og også innad i kommunen.

Høsten 2019 ble det levert inn sett-hjort skjema fra jegere. Vi fikk inn observasjoner om 192 hjort i Halden. 158 på Idd, 34 på Berg/Rokke. Vi estimerte da ca. 30 hjort i området sør i Enningdalen, pluss flere individer ellers på Idd. På Berg/Rokke estimerte vi ca. 15 hjort i Vestre Berg og ca. 15 hjort i Rokke.

Høsten, vinteren og våren 2020/2021 har vi fått inn meldinger om observasjoner i Vestre Berg, Rokke og Torpedalen. I 2021 har vi fått melding om 45 dyr observert, både bukk, koller og kalv. Vi har også dokumentert beiteskade på ungplanter av gran i Rokke. Vi har og et antall hjort observert, som ikke er tallfestet, men gir viktig innsikt for å danne seg et helhetsbilde av hjorten nord i kommunen.

Estimering av et eksakt antall hjort er noe utfordrende. Det antall hjort som er observert tilsvarer ikke bestandsantallet. Og vi hører om flere observasjoner som ikke dokumentert. Vår vurdering av hjort som er meldt inn til kommune er at det er fast tilhold av et antall hjort nord i kommunen. Dette kan være i størrelsesorden likt som tidligere estimert, dvs. rundt 30 dyr i hele Berg, men kanskje også et høyere antall. Observasjonene er gjort på flere steder: Berg; Mellevoll, Neset, Revekasveien, Mo/Ås/Sønstevold, Kasa og Søndre Ulseth. Rokke: Store Korset, Helgerød, Herrebrøden, Bislingen, Sørbrøden, Høyåsmarka. Torpedalen: Holen, Bøåsen, Mebjørød, Høyfjellet.

#### Samfunnsmessig helhetsvurdering, jf. hjorteviltforskriften § 5

Hjorten i Halden ivaretas selv om det åpnes for jakt. For å få dette til vil vi ved åpning for jakt legge til rette for en bærekraftig forvaltning, med et restriktivt uttak iht. naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet). Et forsiktig jaktuttak vil hindre vesentlig skade på bestanden, og være i tråd med forvaltningsmålene i naturmangfoldloven § 4 og 5.

Det er nesten ikke fallvilt eller viltpåkjørsel av hjort i Halden. Over de siste 6 årene har vi registrert 2 hjort i fallviltregisteret i hhv. 2016 og 2017. Største negative påvirkning hjorten har, er etter vår vurdering beite på innmark og plantefelt.

#### Vurdering etter naturmangfoldloven § 16

Miljødirektoratets veileder *M-478 Forskrift om forvaltning av hjortevilt – med kommentarer*, gir veiledning på hvordan kommuner kan åpne for jakt. Best tilgjengelig dokumentasjon knyttes til både innhold og form på dokumentasjonen som kommunen må skaffe. Hvis det er mangelfulle data og utilstrekkelig faglig dokumentasjon, bør kommunen avstå fra å åpne for jakt. Videre står det at høstingen skal være bærekraftig på kort og lang sikt. Et høstingsverdig overskudd innebærer at hele overskuddet kan tas ut, uten at det går ut over bestandens produksjonsevne.

Vår dokumentasjon består over flere år av henvendelser om beiteskader i landbruket, meldinger om observasjoner og rapportert sett-hjort på innsendte skjema. I saken her har vi lagt til grunn dokumentasjon som gjelder hjort i kommunens nordlige del, Berg.

Iht. naturmangfoldloven § 16 fjerde ledd, skal kommunen legge vekt på den virkningen høstingen kan ha på det biologiske mangfoldet for øvrig. Ved åpning for jakt legger vi opp til et restriktivt jaktuttak. En høsting av overskuddet av hjortebestanden vil trolig ikke medføre en spesiell negativ virkning på øvrig biologisk mangfold.

Hovedregelen er at det åpnes for jakt på hjortevilt i hele kommunen, jf. M-478. Halden kommune har først valgt å fravike dette, da det ble åpnet for jakt på hjort på Idd i 2020. Vi ønsker nå å justere inn dette, med å åpne for jakt på hjort i hele kommunen, dvs. både på Idd og i Berg. Utbredelse og levevilkår er ganske lik i disse to områdene av kommunen, og bestandstetthet virker å være lik. Vi mener vi har fått bekreftet hvilke områder hjorten har tilhold i, og at et forsiktig uttak er i tråd med kommunal målsetting, og naturmangfoldloven § 9. Dette tilsier et like restriktivt minsteareal som allerede fastsatt på Idd, dvs. 30 000 daa.

Lokal forskrift om åpning av jakt på hjort er ikke tidsbegrenset. Den gjelder til den oppheves, eller endres. Dersom hjortebestanden ikke lenger produserer et høstingsverdig overskudd, er det ikke grunnlag for jakt, og kommunen har myndighet til å oppheve forskriften.

Hvis det åpnes for jakt, må det i tillegg etableres og godkjennes hjortevald etter hjorteviltforskriften § 11. Ansvar for å søke kommunen om godkjenning av hjortevald ligger hos jaktrettshaver.

#### Vurdering etter naturmangfoldloven §§ 8 – 12

Vi har vurdert kunnskap om bestanden av hjort, og også vektlagt lokal kunnskap gjennom observasjonsrapportering, samtaler og intervjuer, jf. § 8. Vi vet, jf. utredningen over, at det er hjort som har tilhold i de nordlige områdene i kommunen, nord for sentrum, Tista og Haldenvassdraget. Dette tilsvarer elgvaldene Vestre Berg, Rokke og Femsjøen. I samtaler med lokale gårdbrukere og utmarksbrukere finner vi hold for påstand om tilhold av hjort over flere år, og at bestanden er økende. Det er noe usikkerhet knyttet til estimering av bestandstall, men disse usikkerhetene vurderes til ikke å være for store til at § 9 skal brukes til å ikke åpne for jakt. Derimot vil § 9 tale for bruk av et restriktivt minsteareal, slik at det tas sikte på å unngå et for stort jaktuttak. Et restriktivt minsteareal bør settes til 30 000 daa, og med det vurderer vi at det ikke foreligger risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, jf. § 9, og at samlet belastning ikke blir for stor, jf. § 10.

#### Forslag til endret lokal forskrift

Forslaget går ut på å gjøre en endring i *Forskrift om adgang til jakt etter elg, hjort og rådyr, Halden kommune, Viken*. Forslaget går ut på å ta inn et minsteareal på 30 000 daa for jakt på hjort i de nordlige delene av kommunen, som i forskriften er omtalt som Berg. Dette betyr i praksis at det åpnes for hjortejakt i denne delen av kommunen, og dermed hele kommune. Vi foreslår følgende forskrift:

#### **Forskrift om adgang til jakt etter elg, hjort og rådyr, Halden kommune, Viken**

§ 1. Det er adgang til jakt etter elg, hjort og rådyr i Halden kommune i Viken.

§ 2. Minsteareal for godkjenning av vald og fellingstillatelse er som følger:

<i>Hele/deler av kommunen</i>	<i>Elg Minsteareal daa</i>	<i>Hjort Minsteareal daa</i>	<i>Rådyr Minsteareal daa</i>
Berg, vest for fylkesvei 22 og syd for fylkesvei 501 (Asakveien)	2 000	30 000	300
Berg, øst for fylkesvei 22 og nord for fylkesvei 501 (Asakveien)	2 000	30 000	500
Idd, vest for jernbanen og nord for linje Aspedammen–Hovelsrød	2 500	30 000	300
Idd, øst for jernbanen og sør for linje Aspedammen–Hovelsrød	2 500	30 000	500

§ 3. Jakttiden skal være i samsvar med nasjonal forskrift, 1. september til 23. desember.

§ 4. Denne forskrift trer i kraft straks og samtidig oppheves forskrift 1. april 2014 om adgang til jakt etter elg, rådyr og bever, Halden kommune, Østfold.

--

#### *Forankring i bærekraftsmålene*

Mål nr. 15 – Livet på land: Målet for hjorteviltforvaltningen i Halden er en biologisk sunn hjorteviltstamme, bærekraft i forhold til beite og artsmangfold.

### *Forankring i samfunnsplanen og andre kommunale planer*

Forankret i kommunal målsetting for hjorteviltforvaltningen i Halden kommune.

### **Konklusjon og anbefaling**

Det er noen usikkerheter i vurderingene om nøyaktig hvor stor bestand av hjort vi har i Halden. Med et restriktivt minsteareal vurderes usikkerhetene å ikke være for store til at jakt kan føre til irreversibel konsekvens for hjortebestanden. Kommunedirektøren foreslår å sende forskriftsendringen på høring.

Saksbehandler: Bjørnar Strøm-Hågensen

---

### **Utsendte vedlegg**

---

### **Medsaksbehandlere**

Navn:

Adm.enhet:


Bidrag til saken:

<skriv navn her>

<enhet>

<bidrag>

### **Forankring av tiltaket i FNs bærekraftsmål**

	<p><i>Over 80 prosent av alle dyr, planter og insekter som lever på land, bor i skogen. Målets hovedfokus er å bevare klodens biologiske mangfold, fremme bærekraftig bruk av ressursene og dele godene av genetiske ressurser rettferdig.</i></p>
---	--